

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ

Φούκας Παναγιώτης

«Ήταν Δεκέμβριος, ή τελευταία ήμέρα τοῦ χρόνου. Χιονίζε ἀσταμάτητα καί ή μεγάλη πόλη εἶχε σκεπαστεῖ μέ ἕνα κατάλευκο πέπλο, ἐνῶ τὸ σούρουπο ἔπεφτε μουντό. Στούς χιονισμένους δρόμους, χαρούμενοι διαβάτες βάδιζαν βιαστικά, φορτωμένοι μέ φανταχτερὰ πακέτα καί δῶρα. Μὰ κανεῖς δὲν ἔδινε σημασία στοῦ κοριτσάκι μέ τὰ σπέρτα! Ἄδικα ή μικρή ὀρφανή διαλαλοῦσε τή φτωχικήπραμάτεια της καί σίμωνε δειλὰ τοὺς περαστικούς, ζητῶντας μέ σβησμένη φωνή νὰ ἀγοράσουν ἕνα κουτὶ σπέρτα. Ἄδικα ψιθύριζε ἀχνὰ πῶς δὲν ζητιάνευε, πῶς πουλοῦσε σπέρτα γιὰ νὰ ζήσει, ἀφοῦ δὲν εἶχε κανένα στὸν κόσμο. Δὲν εἶχαν ὦρα γιὰ μία πλανόδια πωλήτρια. Νύχτωνε καί ὅλοι βιάζονταν νὰ ἐπιστρέψουν στὰ ζεστὰ τοὺς σπίτια, στὴν οἰκογενειακή θαλπωρή, στοῦ γιορτινοῦ τραπέζι μέ τὶς χίλιες λιχουδιές, στοῦ καταστόλιστο χριστουγεννιάτικο δέντρο.

Οἱ διαβάτες, τυλιγμένοι στὰ ζεστὰ πανωφόρια τοὺς, μέ τὰ μάλλινα καπέλα κατεβασμένα ὡς τὰ αὐτιά καί τὶς ἐσάρπες γύρω ἀπὸ τὸ λαιμό, ἔτρεχαν κρατῶντας πακέτα στὰ γαντοφορεμένα τοὺς χέρια, ἐνῶ ή ζεστή ἀνάσα τοὺς ἄχνιζε στὸν παγωμένο ἀέρα. Οἱ καρότσες περνοῦσαν βιαστικά καί οἱ ρόδες τοὺς ἄφηναν βαθιές αὐλακιές στοῦ χιονισμένο δρόμο. Τὰ ἄλογα ρουθούνιζαν καλπάζοντας ρυθμικά πάνω στοῦ λιθόστρωτο καί τὰ πέταλά τοὺς τίνιζαν λάσπη καί μισολειωμένο χιόνι.

Ξαφνικά, μιὰ ἄμαξα πέρασε τόσο γρήγορα ποὺ ή μικρούλα μόλις ποὺ πρόλαβε νὰ τραβηχτεῖ στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου. Καί ὅπως ή παιδούλα γλιστροῦσε στοῦ χιόνι, τὸ ἕνα της ξύλινο τσόκαρο τινάχτηκε πέρα μακριά, ἐνῶ τὰ σπέρτα ξέφυγαν ἀπὸ τὴν ποδιά της καί σκορπίστηκαν δεξιά καί ἀριστερὰ στὸν ὑγρὸ δρόμο.

Τὸ κοριτσάκι γονάτισε στοῦ χιόνι καί ἄρχισε νὰ μαζεῦει ἕνα-ἕνα τὰ μουσκεμένα σπέρτα. Αὐτὰ ἦταν ὅλο τὸ βιὸς καί ὅλος ὁ κόσμος της. Γονεῖς, σπίτι, οἰκογένεια δὲν ἦταν παρὰ μία μακρινή ἀνάμνηση γιὰ τὴ φτωχή ὀρφανή. Μόνη της περιουσία, τὰ νοτισμένα ἀπὸ τὸ χιόνι ξυλάκια, τὰ μουσκεμένα σπέρτα.

Τρέμοντας ἀπὸ τὸ κρύο μέσα στὰ φθαρμένα ρουχαλάκια της, μέ τὰ ποδαράκια γυμνὰ μέσα στοῦ χιόνι, ή μικρούλα μάζευε μέ τὰ ξυλιασμένα ἀπὸ τὸ κρύο χεράκια ἕνα-ἕνα τὰ

σπίρτα καὶ τὰ ξανάχωνε προσεκτικὰ στὸν κόρφο της. Τὸ χιόνι ἔπεφτε πυκνὸ πάνω στὰ ἀπαλὰ μαλλάκια, βρέχοντας τὶς πυρόξανθες μποῦκλες ποὺ κολλοῦσαν στὸ ὠχρὸ προσωπάκι της.

Καὶ ὅπως μάζευε βιαστικὰ τὰ σπίρτα, ἓνα ἀγόρι κουκουλωμένο ζεστά, πέρασε σιμά, εἶδε τὸ ξύλινο τσόκαρο, ἔσκυψε, τὸ πῆρε καὶ ἔφυγε γοργά, πρὶν ἢ μικρούλα προλάβει νὰ μιλήσει.

Ἀναστενάζοντας ἀπογοητευμένη, ἡ μικρούλα με τὰ σπίρτα ἀνασηκώθηκε καὶ ξαναπῆρε τὴ στράτα, σέρνοντας βαριὰ τὰ βήματά της. Ἐνιωθε πὰ βασανιστικὰ τὸ κρύο, τὴν κούραση, τὴν πείνα, μὰ δὲν εἶχε πουλήσει οὔτε ἓνα κουτὶ σπίρτα ἀπὸ τὸ πρωί. Πῶς νὰ γυρίσει νηστική, χωρὶς οὔτε ἓνα ξεροκόμματο, πίσω στὴν παγωμένη τρώγλη;

Ἀλλὰ πάλι, ποιὸς θὰ ἀγόραζε σπίρτα τὴ νύχτα τῆς παραμονῆς τῆς Πρωτοχρονιάς; Ὅλοι εἶχαν τὰ πάντα περισσά. Οἱ δρόμοι εἶχαν τώρα ἐρημώσει. Ἀπὸ τὶς σφαλιστὲς ἐξώθυρες ἀκούγονταν κάλαντα, τραγούδια καὶ γέλια καὶ πίσω ἀπὸ τὰ φωτισμένα παράθυρα φάνταζαν πανέμορφα τὰ στολισμένα δέντρα.

Τὸ κοριτσάκι προχώρησε στὴ γωνιά τοῦ δρόμου καί, μαγεμένη λές, κοντοστάθηκε κάτω ἀπὸ τὸν ἀναμμένο φανοστάτη. Ἀπὸ τὸ παράθυρο κάποιου σπιτιοῦ ἔβλεπε ἓνα δωμάτιο μὲ χρυστουγεννιάτικες γιρλάντες καὶ στολίδια καὶ μία τρυφερὴ μανούλα νὰ ταῖζει μὲ στοργὴ καὶ ἀπέραντη ἀγάπη τὴν κορούλα της.

Τὰ ματάκια της βούρκωσαν. Ἀποκαμωμένη καὶ μελαγχολικὴ κούρνιασε στὸ πλατύσκαλο τῆς βαριᾶς πόρτας, ποὺ τὴ στόλιζαν στεφάνια καὶ γιρλάντες ἀπὸ γκὶ καὶ οὔ. Τότε κοντοζύγωσε δειλὰ ἓνα ἀδέσποτο σκυλάκι. Ἡ καρδιὰ τῆς μικρῆς σπάραξε. Δὲν εἶχε τίποτε νὰ τὸ φιλέψει, οὔτε μία μπουκιά φαγητὸ νὰ μοιραστεῖ μαζί του. Μόνο χάδια μποροῦσε νὰ τοῦ δώσει καὶ λόγια παρηγοριᾶς. Ἡ ὥρα περνοῦσε καὶ τὸ κρύο γινόταν ὅλο καὶ πιὸ διαπεραστικό. Κανεὶς δὲν θὰ ἀγόραζε πὰ σπίρτα. Ἄν ἄναβε ἓνα, ἓνα μονάχα, γιὰ νὰ ζεστάνει στὴ φλογίτσα του τὰ ξυλιασμένα δάχτυλά της;

Καθὼς ἄναψε τὸ σπίρτο, μὲ τὰ μάτια τῆς φαντασίας της ἡ μικρούλα εἶδε μὲς στὴ λάμψη του, μιὰ εἰκόνα γεμάτη ὁμορφιά, ζεστασιὰ τρυφερότητα καὶ εὐτυχία.

Καταμεσῆς τοῦ δρόμου, λέει, ἀνάμεσα στὰ ψηλὰ σπίτια μὲ τὶς χιονισμένες στέγες καὶ τὶς καμινάδες ποὺ καπνίζουν, ἔστεκε ζεστὴ καὶ πυρακτωμένη μία ἀναμμένη σόμπα ἀπὸ μαῦρο μαντέμι. Οἱ φλόγες φάνταζαν κατακόκκινες καὶ πελώριες μέσα ἀπὸ τὴ μισάνοιχτη πορτούλα καὶ μία τσαγιέρα μὲ εὐωδιαστὸ τσάι ἄχνιζε στὴ φωτιά, ἐνῶ μία τρυφερὴ γατούλα μισοκοιμόταν γουργουρίζοντας πάνω στὸ μαλακὸ χαλάκι. Ὑστερα ἡ φλόγα τοῦ σπέρτου τρεμόπαιξε κι ἔσβησε. Ἡ μικρούλα δὲν δίστασε διόλου. Πῆρε ἓνα δεύτερο σπῖρτο, τὸ ἔτριψε μὲ δύναμη καὶ στὰ μαγεμένα μάτια τῆς παρουσιάστηκε ἓνα πλούσια στρωμένο γιορτινὸ τραπέζι. Πάνω στὸ φρεσκοσιδερωμένο κεντητὸ λινὸ τραπεζομάντηλο, ἡ ροδοκόκκινη καλοψημένη γαλοπούλα εὐωδίαζε στὴν πιατέλα, ἡ σούπα ἄχνιζε στὴ σουπιέρα καὶ τὰ ἀφρᾶτα ψωμάκια μοσχομύριζαν γλυκάνισο καὶ μυρωδικά.

Στὸ φῶς τοῦ φανοστάτη τοῦ γκαζιοῦ οἱ κοῦπες μὲ τὰ γλυκίσματα γίνονταν ἀκόμα πιὸ λαχταριστές, ἐνῶ κάπου ἀπὸ τὸ βάθος ἔφθανε λιγωτικὴ ἡ εὐωδιά ἀπὸ τὰ τσουρέκια. Ὡσπου ἡ φλογίτσα ἔσβησε ἤρεμα καὶ τὸ ξυλάκι στὸ παγωμένο χέρι τῆς μικρούλας ἀπέμεινε μαῦρο, καρβουνιασμένο.

Χωρὶς χρονοτριβή, τὸ κοριτσάκι πῆρε ἓνα ἀκόμα σπῖρτο καὶ τὸ ἄναψε μὲ λαχτάρα. Καὶ ἡ μαγικὴ του φλόγα φώτισε γιὰ λίγο ἄλλη μιὰ ὀπτασία. Στὴν ἔρημη πλατεῖα τῆς πόλης ὑψώθηκε ξαφνικὰ ἓνα τεράστιο καταπράσινο καὶ φουντωτὸ ἔλατο. Ἐπάνω στὰ κλωνιά του ἄστραφταν δεκάδες πολύχρωμα κεράκια καὶ στὸ φῶς τους οἱ βελόνες τοῦ δέντρου ἔλαμπαν. Γιρλάντες ἀπλώνονταν μὲ χάρη στὰ κλαριὰ καὶ χρωματιστὲς μπαλίτσες ἱρίδιζαν στὸ μισόφωτο. Ἐδῶ κι ἐκεῖ μικρὰ δωράκια, τυλιγμένα σὲ γυαλιστερὸ χριστουγεννιάτικο χαρτί, περίμεναν νὰ ἀπλώσεις τὸ χέρι καὶ νὰ τὰ πάρεις... Μὰ σὰν ἔσβησε τὸ σπῖρτο, χάθηκε μονομιᾶς ὅλη τούτη ἡ ὁμορφιά.

Τὸ κοριτσάκι δὲν ἄντεξε. Πῆρε ὅλα τὰ σπῖρτα ἀπὸ τὴν ποδιά τῆς καὶ ἓνα ἓνα ἄρχισε νὰ τὰ ἀνάβει. Τότε, τὰ ἀναμμένα ξυλάκια ξέφυγαν ἀπὸ τὰ παγωμένα δάχτυλά τῆς, τινάχτηκαν στὸ νυχτερινὸ ἀγέρα καὶ ἄρχισαν νὰ διαγράφουν μικρὲς φωτεινὲς τροχιές, ποὺ σπῖθιζαν σὰν πυροτεχνήματα ἢ σὰν ἀναρίθμητα ἀστεράκια στὴν οὐρὰ ἐνὸς τεράστιου κομήτη. Καὶ σὲ λίγο ὁ κομήτης ἦρθε καὶ καρφώθηκε στὸ βελούδινο οὐρανό, πελώριος, ὀλόφωτος, ἐκτυφλωτικός...

Ὡσπου τὸ πελώριο ἀστέρι σιγὰ-σιγὰ μεταμορφώθηκε. Τὸ ἐκτυφλωτικὸ φῶς τοῦ γέμισε σκιές πού πῆραν σχῆμα καὶ μορφή καὶ ξαφνικὰ ὁ κομήτης ἄλλαξε ὄψη καὶ ἔγινε μία γριούλα μὲ τρυφερὸ πρόσωπο καὶ ζεστὸ χαμόγελο, μὲ γελαστὰ μάτια καὶ μία ὀρθάνοιχτη στοργικὴ ἀγκαλιά. «Γιαγιά!» ψιθύρισε ἐκστατικὴ ἢ μικρούλα, ἀναγνωρίζοντας τὴ σεβάσμια γυναῖκα. «Πολυαγαπημένη μου, γλυκιὰ γιαγιούλα! Ἐσὺ εἶσαι, πού μοῦ ἔψηνες πίτες καὶ χίλιες ἄλλες λιχουδιές, πού μοῦ σιγοτραγουδοῦσες νανουρίσματα καὶ μὲ κοιμίζες μὲ παραμύθια γιὰ νεράϊδες καὶ ξωτικά, πού μὲ σκέπαζες στοργικὰ κι ἔγιανες τὸ λαβωμένο γόνατό μου! Μὴ μὲ ἀφήσεις μόνη ἄλλο πιά. Πᾶρε με κοντά σου!».

Καὶ ἡ γιαγιά, σὰν ὅλες τὶς γιαγιάδες τοῦ κόσμου, ἄνοιξε τὴ ζεστὴ ἀγκαλιά της κι ἔκλεισε μέσα σφιχτὰ τὴ μονάκριβη ἐγγόνα της. Καὶ ὅπως τὴ γλυκοφιλοῦσε, τὴν πῆρε καὶ πέταξαν ψηλὰ στὰ οὐράνια, πάνω στὰ σπίτια καὶ στὰ δέντρα. «Κοίτα!» εἶπε ἡ γιαγιά. «Κάθε σπιτικὸ εἶναι καὶ μία οἰκογένεια καὶ τὸ κάθε παραθύρι φωτίζει ὄχι τὸ φῶς μιᾶς λάμπας, ἀλλὰ ἡ ἀγάπη πού ἐνώνει τὴν οἰκογένεια. Μὲ τὴν ἀγάπη μπορεῖς νὰ φωτίσεις καὶ νὰ ζεστάνεις τὸν κόσμο ὅλο! Μὴ διώξεις ποτὲ τὴν καλωσύνη ἀπὸ τὴν καρδιά σου καὶ τότε θὰ βρίσκεις, μὰ καὶ θὰ χαρίζεις πάντα τὴν ἀγάπη».

Σὰν ξημέρωσε ἡ Πρωτοχρονιά, οἱ περαστικοὶ εἶδαν ἀπορημένοι μία γλυκιὰ φτωχοντυμένη παιδούλα νὰ κοιμᾶται γαλήνια στὸ πλατύσκαλο ἐνὸς σπιτιοῦ ἐπάνω στὸ χιόνι, τριγυρισμένη ἀπὸ ἀναρίθμητα καμμένα σπέρτα. Καὶ σὰν ἄνοιξε ἡ ἐξώθυρα καὶ βγῆκαν οἱ νοικοκυραῖοι τοῦ σπιτιοῦ, συγκινήθηκαν. Ἄνοιξαν ὀρθάνοιχτη τὴν ἀγκαλιά τους καὶ πῆραν κοντὰ τοὺς τὸ κοριτσάκι μὲ τὰ σπέρτα καὶ μαζὶ τὸ φτωχὸ ἀδέσποτο σκυλάκι. Καὶ στὸ σπιτικὸ αὐτὸ δὲν ἔπαψε ποτὲ νὰ βασιλεύει ἡ ἀγάπη, πού ζέσταινε καὶ φώτιζε ὅλους γύρω».

Χὰνς Κρίστιαν Ἄντερσεν, *Τὸ κοριτσάκι μὲ τὰ σπέρτα*